

การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม สำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2*

Development of Educational Supervision Integrated with the Principles of *Kalyāṇamittatā* for Educational Supervisors, Cluster 2

¹อรุณรัชต์ ศาสตรัสกุล, ลำพอง กลมกุล และ เกษม แสงนนท์

¹Arunrat Satsagul, Lampong Klomkul and Kasem Saengnont

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: arunrat.sat90@gmail.com



บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 2) เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 3) เพื่อประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศึกษานิเทศก์ในเขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 101 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และการหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นจริงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ได้แก่ การรายงานผลเพื่อพัฒนา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.03) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ได้แก่ การวางแผน (Planning: P) ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.00) สภาพที่ควรจะเป็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ การรายงานผลเพื่อพัฒนา ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.28) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.27) และการจัดเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) อยู่ระหว่าง 0.20-0.31 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่าสำคัญลำดับที่ 1 คือ การวางแผน (0.31) ลำดับที่ 2 คือ การให้ข้อมูล ความรู้ (0.28) ลำดับที่ 3 คือ การสร้างความสัมพันธ์ (0.27) ตามลำดับ 2. กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) 3) การให้ข้อมูล ความรู้ (Information: I) 4) การปฏิบัติ (Action: A) 5) การประเมินผล (Evaluation: E) และ 6) การรายงานผลเพื่อพัฒนา (Report for Development: R) 3. การประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับ

*Received November 22, 2023; Revised December 19, 2023; Accepted December 21, 2023

ศึกษานิเทศก์เขตตรวจราชการที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศการศึกษา; ศึกษานิเทศก์; กัลยาณมิตรธรรม

Abstract

The purposes of this dissertation were: 1) to explore the current conditions, problems, and needs assessment for the development of the educational supervision process of educational supervisors, cluster 2; 2) to develop the educational supervision process according to the principles of *Kalyāṇamittatā* for educational supervision, cluster 2; and 3) to evaluate the educational supervision process according to the principles of *Kalyāṇamittatā* for educational supervision, cluster 2. Mixed methods research was used for research design. There were 3 sample groups: 1) 101 educational supervisors in cluster 2; 2) 12 key informants; and 3) 9 experts. Statistics used in data analysis included: frequency, percentage, mean, standard deviation, Needs Assessment (PNI_{Modified}), and calculating the value of content validity index.

Results were shown as follows: 1. It was found that the actual conditions with the highest mean values included reporting results for development, and the lowest mean values was planning. The conditions that should have the highest mean value was reporting results for development, the lowest mean value was building relationships, and the sample group had Needs Assessment (PNI_{modified}) between 0.20-0.31. It was found that the 1st priority was planning (0.31), the 2nd priority was providing information and knowledge (0.28), and the 3rd priority was building relationships (0.27), respectively. 2. The process of educational supervision according to the principles of *Kalyāṇamittatā* for educational supervision, cluster 2, consisted of 6 steps: 1) Planning, 2) Empowering, 3) Information, 4) Action, 5) Evaluation, and 6) Report for Development. 3. Evaluation of the educational supervision process according to the principles of *Kalyāṇamittatā* for educational supervision in cluster 2, found that the developed process was of propriety, accuracy, feasibility, and utility. In summary, the body of research knowledge was called the PEIAER⁺ Model.

Keywords: Educational Supervision Process; Educational Supervisor; *Kalyāṇamittatā*

บทนำ

ศึกษานิเทศก์ เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดที่ตนเองรับผิดชอบ โดยมีบทบาทหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติงาน คือ หน้าที่ ในการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการกับครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ต่อมาพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศยังมีช่องว่าง มากยิ่งขึ้น คือ ทางโรงเรียนถูกปล่อยให้จัดการศึกษาเป็นไปโดยลำพัง เมื่อเกิดปัญหาจึงทำให้ครูผู้สอนไม่มี ที่ปรึกษา หากศึกษานิเทศก์มีการลงพื้นที่ติดตามผลการปฏิบัติการสอนและส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียน

การสอนอย่างจริงจังจะทำให้คุณภาพของผู้เรียนดีขึ้น นอกจากนี้ในบางโรงเรียนก็ขาดการนิเทศพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ (Thipayasuk, 2023)

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษาที่มีมานานเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ที่เกิดจากการความร่วมมือของศึกษานิเทศก์และสถานศึกษา โดยมีข้อปฏิบัติร่วมกันที่จะพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามนโยบาย และหลักสูตรที่กำหนดไว้ (Saengprajan, 2016)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการนิเทศการศึกษา เป็นปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อชี้แนะแนวทางและพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและอยู่ห่างไกล ซึ่งต้องการการช่วยเหลือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในด้านการบริหารวิชาการการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ปัญหาที่เกิดขึ้นของการจัดการศึกษานั้น ต้องมีการแก้ไขปัญหที่ตรงจุดและตรงกับหลักการต่าง ๆ ของการจะจัดการศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพดังที่ได้กล่าวมานั้น แต่ความต้องการของสถานศึกษาดังกล่าวยังไม่ได้รับการตอบสนองอย่างแท้จริง เนื่องมาจากการขาดแคลนศึกษานิเทศก์และบุคลากรในการนิเทศการศึกษา รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็มีความจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (Thavorachot, 2021)

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารจัดการในรูปแบบเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของทุกเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดให้มาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา จากการปรับเปลี่ยนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้งระบบ ขาดกลไกเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างส่วนกลางและระดับเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละภูมิภาค ทำให้ระบบการนิเทศการศึกษาไม่เข้มแข็งโดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพและสนองตอบนโยบาย ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงขาดประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษา ตามสภาพ บริบท ปัญหา และแนวทางการขับเคลื่อนของแต่ละพื้นที่ (Supervisory Division, 2023)

กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานสร้างการประสานสัมพันธ์และขวัญกำลังใจซึ่ง Laowreandee (2009) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคือครู ดังนั้นการให้ความรู้แก่ครูโดยไม่มีการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ ครูจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ยากมาก และการพัฒนานั้น ต้องอาศัยวิธีการหลากหลาย และวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน คือ “การนิเทศการศึกษา” ซึ่งเป็นการนิเทศที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูและโรงเรียน โดยความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และผู้บริหารบทบาทของศึกษานิเทศก์จึงควรจะมีลักษณะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงาน (Change Agent) โดยคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของศึกษานิเทศก์ คือ ความเป็นกัลยาณมิตร เพราะพระพุทธศาสนาถือว่าความสัมพันธ์ของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อผู้รับการนิเทศะนั้นนั้น อยู่ในฐานะเป็นกัลยาณมิตร กล่าวคือ เป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำครูให้ดำเนินก้าวหน้าไปในมรรคาแห่งการฝึกอบรมองค์คุณทั้ง 7 นี้ เป็นคุณลักษณะที่ศึกษานิเทศก์ ผู้มีความกรุณาโดยทั่วไปจะมีได้ไม่จำกัดเฉพาะพระพุทธเจ้าเท่านั้น Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2005) โดยองค์ความประเสริฐ 7 ประการที่จัดเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของครู หรือธรรม 7 ประการของกัลยาณมิตร ได้แก่ 1) น่ารัก 2) น่าวางใจ 3) น่าเจริญใจ 4) รู้จักพูด หรือพูด

เป็น 5) รู้จักฟัง หรือฟังเก่ง 6) แดงเรื่องลึกซึ้งได้ 7) ไม่ชักจูงไปนอกเรื่อง (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2005)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 เพื่อให้ศึกษานิเทศก์มีกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมไปใช้ในการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพในการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ในการจัดการให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์และผู้นิเทศอื่น ๆ และทำให้ผู้วิจัยเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้กับการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในเขตตรวจราชการอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2
2. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2
3. เพื่อประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อขยายผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Method to Extent Quantitative Result) มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ จำนวน 101 คนเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา เขตตรวจราชการที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากประเด็นคำถาม 3 ประเด็น ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การให้ข้อมูล ความรู้ (Information: I) และ 3) การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) อาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 9 รูป/คน เพื่อประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์ในเขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 101 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนแต่ละจังหวัด กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศการศึกษา จำนวน 4 คน ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ได้รับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ 2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ได้รับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และ 3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน มีประสบการณ์สอนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และกลุ่มที่ 3 คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 9 รูป/คน มีประสบการณ์

สอนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่มีการให้คะแนนแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) ที่มีระดับการให้คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ ซึ่งหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .988

2. แบบสัมภาษณ์ในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และผลการศึกษาจากแบบสอบถามมายกร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและ ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3. แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเองได้ข้อมูลแบบสอบถามกลับมาจำนวน 99 ชุด มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในลำดับต่อไป

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) จากผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 9 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม เป็นวิธีการที่หาผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

2. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction)

3. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินกระบวนการ และตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index: CVI) ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีสภาพที่เป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมาก ได้แก่ การรายงานผลเพื่อพัฒนา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.03) และด้านสภาพที่เป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ได้แก่ การวางแผน (Planning: P) ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.00) ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีสภาพปฏิบัติที่คาดหวัง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การรายงานผลเพื่อพัฒนา ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.28) และด้านที่สภาพที่ควรจะเป็น โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.27) และการจัดเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.20-0.31 ด้านที่มีความต้องการจำเป็น ที่พบว่ามีค่าสำคัญลำดับที่ 1 คือ การวางแผน (0.31) ลำดับที่ 2 คือ การให้ข้อมูล ความรู้ (0.28) ลำดับที่ 3 คือ การสร้างความสัมพันธ์ (0.27) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็น สภาพที่เป็นจริง ต่อการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 และการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น เป็นรายด้าน และโดยภาพรวม

ขั้นตอน	กระบวนการนิเทศ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI (I-D) /D	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	การวางแผน	3.66	1.00	มาก	4.77	0.31	มากที่สุด	0.31	1
2	การสร้างความสัมพันธ์	3.80	1.05	มาก	4.84	0.27	มากที่สุด	0.27	3
3	การให้ข้อมูล ความรู้	3.79	1.06	มาก	4.84	0.32	มากที่สุด	0.28	2
4	การปฏิบัติ	4.03	1.13	มาก	4.86	0.30	มากที่สุด	0.21	5
5	การประเมินผล	3.98	1.05	มาก	4.87	0.29	มากที่สุด	0.22	4
6	การรายงานผลเพื่อพัฒนา	4.08	1.03	มาก	4.88	0.28	มากที่สุด	0.20	6
รวม		3.89	1.05	มาก	4.84	0.29	มากที่สุด		

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน รายละเอียดดังนี้ **ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning: P)** ผู้นิเทศต้องเคารพ ให้เกียรติผู้รับการนิเทศ สอบถามความต้องการ และเรียงความสำคัญของปัญหาที่จะดำเนินการนิเทศ เพื่อนำไปสู่การประชุมวางแผน โดยยึดหลักกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดปฏิทิน จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และทำเครื่องมือนิเทศอย่างเป็นระบบ **ขั้นที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E)** ผู้นิเทศต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับการนิเทศ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเป็นกันเอง ไม่ถือตัว ไม่ใช้อำนาจสั่งการ อยู่ในฐานะเพื่อนร่วมงาน ใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศหลากหลายตามความเหมาะสมของผู้รับการนิเทศ ยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และพร้อมรับคำโต้แย้ง **ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูล ความรู้ (Information: I)** ผู้นิเทศต้องศึกษา หาข้อมูลในเรื่องที่จะทำการนิเทศให้ชัดเจน และลึกซึ้งเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับการนิเทศ นอกจากนี้ยังต้องศึกษาข้อมูลของผู้รับการนิเทศ เนื้อหาที่จะดำเนินการนิเทศ เช่น หลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด การวัดผล และประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาจัดทำแนวทางการนิเทศการศึกษา โดยสรรหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้รับการนิเทศ โดยไม่สร้างภาพพจน์ในการตัดสินผู้รับการนิเทศ **ขั้นที่ 4 การปฏิบัติ (Action: A)** ผู้นิเทศทำการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจก่อนนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้นิเทศ มีการนิเทศโดยการสร้างทีมเครือข่ายนิเทศ สามารถปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างได้โดยมีการดำเนินการตามแผนการนิเทศที่วางไว้ **ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation: E)** ผู้รับการนิเทศ สะท้อนผลการ

ดำเนินงานของตนเอง ดำเนินการประเมิน แผลผล สรุปผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล และ **ขั้นที่ 6 การรายงานผลเพื่อพัฒนา (Report for Development: R)** ผู้นิเทศทำการถอดบทเรียนความสำเร็จของการดำเนินงาน มีการรายงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบ นำเสนอผลการพัฒนาเพื่อเผยแพร่เป็นแบบอย่าง และพัฒนาเครือข่ายด้านการศึกษา ทำให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการประเมินกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า การประเมินความตรง (Validity) และการประเมินความเที่ยง (Reliability) การตัดสินวิภาษของคณะผู้เชี่ยวชาญ เป็นเอกฉันท์ และการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index: CVI) 3 ด้าน คือ องค์ประกอบของกระบวนการ แนวทางการนำกระบวนการไปใช้ และการวัดและประเมินผลความสำเร็จของกระบวนการ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่องของรายการประเมินแต่ละข้อของกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่องของกระบวนการฯ ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 1.00 ด้วยเหมือนกัน หมายความว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ และได้เสนอองค์ความรู้ใหม่โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานเป็นตัวขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม “PEIAER⁺ Model” ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้



Figure 1: PEIAER⁺ Model

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกลายามิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) 3) การให้ข้อมูล ความรู้ (Information: I) 4) การปฏิบัติ (Action: A) 5) การประเมินผล (Evaluation: E) และ 6) การรายงานผลเพื่อพัฒนา (Report for Development: R) ดังนี้

P = Planning การวางแผน หมายถึง การรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ นำไปสู่การประชุมวางแผนโดยยึดหลักกระจายอำนาจ ร่วมคิด ร่วมทำ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศบนพื้นฐานของความรัก ความจริงใจต่อกัน ทำให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย โดยยึดหลัก ครุ และปิโย

E = Empower การสร้างความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน ใช้หลักประชาธิปไตย ทำตัวให้น่ารัก วางตัวให้เข้าถึงง่าย ไม่ใช้อำนาจ ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง มีการสื่อสารจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง และทำความเข้าใจในเรื่องที่จะทำการนิเทศอย่างลึกซึ้ง เลือกวิธีการที่เหมาะสมในการนิเทศ มีทักษะในการอธิบายเรื่องยาก ๆ ให้ง่ายลง และพร้อมให้คำปรึกษาชี้แนะ โดยยึดหลักกลายามิตรทั้ง 7 ประการ

I = Information การให้ข้อมูล ความรู้ หมายถึง ผู้นิเทศต้องเฝ้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทำการศึกษาหาข้อมูล เรื่องของกระบวนการนิเทศ ให้ชัดเจน ต้องมีความรู้ ลึกซึ้ง รู้ลึก รู้จริง และร่วมพูดคุยกับทีมผู้นิเทศ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับการนิเทศ โดยยึดหลักภาวนีโย

A = Action การปฏิบัติ หมายถึง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันปฏิบัติการนิเทศโดยใช้วิธีการตามแผนการนิเทศการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ มีการใช้สื่ออุปกรณ์และแหล่งความรู้ต่าง ๆ

E = Evaluation การประเมินผล หมายถึง ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการนิเทศการศึกษา หลังจากทำการนิเทศ ร่วมกับผู้รับการนิเทศโดยยอมรับผลการประเมินร่วมกัน

R = Report for Development การรายงานผลเพื่อพัฒนา หมายถึง การรายงานปัญหาจากการนิเทศการศึกษาที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

+ = หลักกลายามิตรธรรม หมายถึง เป็นธรรมของคุณงามความดี ความน่ารัก ความน่าเคารพความน่ายกย่อง ความรู้จักพูด อดทนต่อถ้อยคำกล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้ และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย เน้นการฝึกฝนปฏิบัติตนจริง โดยการชี้แนะและช่วยเหลือจะต้องเป็นประโยชน์ที่จะต้องนำไปสู่ความดี เป็นไปในทางสร้างสรรค์ มี 7 ประการ ได้แก่ 1) ปิโย เป็นผู้น่ารัก 2) ครุ เป็นผู้น่าเคารพ 3) ภาวนีโย มีความรู้จริง 4) วตฺตา จ รู้อัตถุพูดชี้แจงให้เข้าใจ 5) วจนฺทฺขโม พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา 6) คมกิริยญจ ถ้า กตฺตา เป็นผู้ชี้แจงเรื่องล้าลึกให้เข้าใจได้ 7) โน จฏฐาเน นิโยชเย เป็นผู้ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับที่ 1 คือ การวางแผน ทั้งนี้เพราะเป็นการรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศเพื่อนำไปสู่การประชุมวางแผนโดยยึดหลักกระจายอำนาจ ร่วมคิด ร่วมทำ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ หากขาดไปจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและตรงจุด ดังนั้นการวางแผนต้องให้เกียรติ และความเคารพต่อผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศพร้อมรับการนิเทศอย่างเต็มใจ และมีความสบายกาย สบายใจในการรับการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Uparang (2023) ที่กล่าวไว้ว่า สภาพปัญหาการนิเทศเกิดจากการขาดความรู้ในการนิเทศ และ

การวางแผนการนิเทศ ความคาดหวังในการนิเทศครูร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการนิเทศร่วมพัฒนา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม สำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ทั้งนี้เพราะกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการจนจบกระบวนการ ดังนี้ 1) การวางแผน หมายถึง การรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ นำไปสู่การประชุมวางแผนโดยยึดหลักกระจายอำนาจ ร่วมคิด ร่วมทำ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศบนพื้นฐานของความรัก ความจริงใจต่อกันทำให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย โดยยึดหลัก ครุ และปิโย 2) การสร้างความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน ใช้หลักประชาธิปไตย ทำตัวให้น่ารัก วางตัวให้เข้าถึงง่าย ไม่ใช้อำนาจ ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง มีการสื่อสารจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง และทำความเข้าใจในเรื่องที่จะทำการนิเทศอย่างลึกซึ้ง เลือกวิธีการที่เหมาะสมในการนิเทศ มีทักษะในการอธิบายเรื่องยาก ๆ ให้ง่ายลง และพร้อมให้คำปรึกษาชี้แนะ โดยยึดหลักกัลยาณมิตรทั้ง 7 ประการ 3) การให้ข้อมูล ความรู้ หมายถึง ผู้นิเทศต้องเฝ้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทำการศึกษาหาข้อมูล เรื่องของกระบวนการนิเทศ ให้ชัดเจน ต้องมีความรู้ ลึกซึ้ง รู้ลึก รู้จริง และร่วมพูดคุยกับทีมผู้นิเทศ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับการนิเทศ โดยยึดหลักภาวนีโย 4) การปฏิบัติ หมายถึง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันปฏิบัติการนิเทศโดยใช้วิธีการตามแผนการนิเทศการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ มีการใช้สื่ออุปกรณ์และแหล่งความรู้ต่าง ๆ 5) การประเมินผล หมายถึง ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการนิเทศ การศึกษาหลังจากทำการนิเทศ ร่วมกับผู้รับการนิเทศโดยยอมรับผลการประเมินร่วมกัน และ 6) การรายงานผลเพื่อพัฒนา หมายถึง การรายงานปัญหาจากการนิเทศการศึกษาที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาร่วมกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Phra Pidhokkosol (2019) กล่าวไว้ว่า ผู้ให้คำแนะนำที่ปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ย่อมจะมีคุณอนันต์แก่ผู้รับคำชี้แนะ แต่หากว่าผู้ให้คำแนะนำชั่วก็ย่อมมีโทษมหันต์ต่อผู้รับคำชี้แนะเช่นกัน นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว การชี้นำฝึกอบรมให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ให้คำแนะนำให้ผู้รับคำชี้แนะมีแนวทางการปฏิบัติตนและหลักการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ผู้ให้คำแนะนำเองก็ต้องปรับปรุงตนเองในทุก ๆ ด้าน ทั้งความเป็นเลิศทั้งวิชาการและตั้งมั่นคุณธรรมและจริยธรรมต้องดำรงตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รับคำชี้แนะและสังคม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chanphong, and Parnichparinchai (2019) ได้กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ต้องมีคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรตามหลักกัลยาณมิตร 7 ได้แก่ ปิโย (ความน่ารัก) มี 4 คุณลักษณะประกอบด้วย ให้ความเป็นกันเอง มีความยุติธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี และวางตัวให้เหมาะสม ครุ(น่าเคารพ) มี 2 คุณลักษณะประกอบด้วย ประพฤติดี และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ภาวนีโย (น่ายกย่อง) มี 3 คุณลักษณะประกอบด้วย มีความรู้ความสามารถ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมจริยธรรม วตตะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) มี 2 คุณลักษณะประกอบด้วย เป็นนักสื่อสารที่ดี และมีความสามารถในการพูด วจนกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) มี 3 คุณลักษณะประกอบด้วย มีความอดทนต่อถ้อยคำ เป็นผู้ฟังที่ดี และบริหารความขัดแย้ง คมภิรณจ (ถกเถียงเรื่องลึกซึ้งได้) มี 3 คุณลักษณะประกอบด้วย รู้จักผู้ฟัง มีความรู้ในเรื่องที่พูด และมีเทคนิคการพูดนำเสนอ โน จณฺฐาเน นิโยชเย(ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การประเมินความตรง (Validity) และการประเมินความเที่ยง (Reliability) พบว่า การตัดสินวิพากษ์ของคณะผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นเอกฉันท์ รวมทั้งการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index:

CVI) 3 ด้าน คือ องค์ประกอบของกระบวนการ แนวทางการนำกระบวนการไปใช้ และการวัดและประเมินผล ความสำเร็จของกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้เพราะการศึกษางานวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยที่สมบูรณ์ทั้ง 3 ขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Kraisin, Sangkhaosuthirak, and Jaroensuk (2021) ที่กล่าวไว้ว่าผลการประเมินการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในพบว่า ผู้บริหารและครูกล้าแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามและเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยความสนใจ สามารถนำกระบวนการนิเทศไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้ อยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Majaroen (2020) ที่ผลการวิจัยพบว่า แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อวิจารณ์อื่น ๆ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 23 คน และเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม โดยวิธีการโฟกัสกรุป (Focus Group) สามารถนำไปใช้กับรูปแบบดังกล่าวได้ เหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป

การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ได้สำรวจความต้องการจำเป็นของศึกษานิเทศก์ พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การวางแผน รองลงมาคือ การให้ข้อมูล ความรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ตามลำดับ ทั้งนี้กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การสร้างความสัมพันธ์ (Empower: E) 3) การให้ข้อมูล ความรู้ (Information: I) 4) การปฏิบัติ (Action: A) 5) การประเมินผล (Evaluation: E) และ 6) การรายงานผล เพื่อพัฒนา (Report for Development: R) มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษามาปรับประยุกต์บูรณาการกับหลักกัลยาณมิตรธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมในทุกขั้นตอน ดังนั้น ศึกษานิเทศก์ ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไปใช้ในการขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีมาตรฐานการศึกษาและรองรับคุณภาพของสมรรถนะกำลังคนของคนไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำดับที่ 1 คือ การวางแผน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริม สนับสนุนโดยมีการฝึกอบรมพัฒนาศึกษานิเทศก์ เน้นทักษะ และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ และจำเป็นต่อการออกแบบ วางแผนนิเทศการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน และเห็นความสำคัญให้ศึกษานิเทศก์ในสังกัดนำไปใช้ดำเนินการนิเทศ เนื่องจาก

เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เน้นความเป็นกันเอง ให้เกียรติกับผู้รับการนิเทศ ผู้มีนิเทศวางตัวเหมาะสม ประพฤติดี มีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เป็นนักสื่อสารที่ดี เป็นผู้ฟังที่ดี บริหารความขัดแย้ง รู้จักผู้ฟัง มีความรู้ในเรื่องที่พูด มีเทคนิคการพูดนำเสนอ ชักนำไปหาสิ่งที่ดี และไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล ซึ่งเกิดจากหลักกัลยาณมิตรธรรม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การประเมินความตรง (Validity) และการประเมินความเที่ยง (Reliability) พบว่า การตัดสินวิชาของคณะผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นเอกฉันท์ รวมทั้งการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index: CVI) 3 ด้าน คือ องค์ประกอบของกระบวนการ แนวทางการนำกระบวนการไปใช้ และการวัดและประเมินผลความสำเร็จของกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถให้ศึกษานิเทศก์ในสังกัดนำกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ไปใช้ในการขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีมาตรฐานการศึกษาและรองรับคุณภาพของสมรรถนะกำลังคนของคนไทยในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยในด้านการวางแผนการนิเทศ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการนิเทศการศึกษาต่อไป

2.2 ควรนำกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2 ไปทดลองใช้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตตรวจราชการอื่นต่อไป

2.3 ควรนำผลงานวิจัยนี้ไปพัฒนาเป็นคู่มือประกอบกระบวนการนิเทศการศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ เขตตรวจราชการที่ 2

References

- Chanphong, J., & Parnichparinchai, T. (2019). Kalayanamitra Characteristics of the Supervisors under the Office of the Basic Education Commission. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 23(3), 94-106.
- Kraisin, A., Sangkhaosuthirak, S., & Jaroensuk, B. (2021). The Development of Internal Supervision Process of Primary Schools in Thachang District under Suratthani Primary Educational Service Area Office 2. *Rajapark Journal*, 15(21), 296-309.
- Laowreandee, W. (2009). *Teaching Supervision*. Nakhon Pathom: Silpakorn University Palace Campus.
- Majaroen, V. (2020). *A Charismatic Leadership Model of Basic Education Administrators in School under the Secondary Educational Service Area 29 for Strengthening Equal Education Administration*. (Doctoral Dissertation). Mahamakut Buddhist University. Nakhon Pathom.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (2005). *Dawn of Education Opening the Sky for Sustainable Development*. (2nd Ed.). Bangkok: Pimsuay.
- Phra Pidhokkosol. (2019). Sevenfold Kalyanamitta-Dhamma Intipittaka for Teachers. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(9), 4199-4214.

- Saengprajan, U. (2016). A Study of Conditions and Guideline for Internal Supervision Performance in School under Province Non-Formal and Informal Education Supporting Office in 5 Khunsuk Group. *Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University*, 3(1), 49-61.
- Supervisory Division. (2023). *Educational Supervision Problems*. Retrieved June 20, 2023, from <https://www.esdc.name/esdc2022/pages/aboutus.php>
- Thavorachot, T. (2021). *A Supervision Model of Cooperative Network to Promote the School Effectiveness under the Secondary Educational Service Area*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Thipayasuk, P. (2023). *Educational Supervision Problems*. Retrieved June 20, 2023, from <https://www.gotoknow.org/posts/2004579>
- Uparang, R. (2023). *The Results of the Development of a Supervision Model for Learning to Read English Words Aloud*. (Doctoral Dissertation). Rajabhat Maha Sarakham University. Maha Sarakham.